

UDC 378.04:796]:37.091.39:614
DOI: 10.52534/msu-pp.6(2).2020.92-102

Anna V. Fastivets*

Poltava Business Institute of Higher Educational Institution
“Academician Yuriy Bugay International Scientific and Technical University”
36039, 7 Sinna Str., Poltava, Ukraine

Educational Conditions of Training Future Physical Therapy Specialists for the Use of Health-Preserving Technologies

Article's History:

Received: 29.08.2020
Revised: 20.10.2020
Accepted: 12.11.2020

Suggested Citation:

Fastivets, A.V. (2020). Educational conditions of training future physical therapy specialists for the use of health-preserving technologies. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Pedagogy and Psychology"*, 6(2), 92-102.

Abstract. Under conditions of considerable degradation of health of the nation, the problems of professional training of future physical therapy specialists at higher educational institutions become more topical. Therefore, the problem of developing the special educational conditions of training of future physical therapy specialists for the use of health-preserving technologies does not lose its relevance. The purpose of the study is to analyse the key educational conditions of training of future physical therapy specialists for the use of health-preserving technologies. To meet the specified purpose the author used a complex of research methods, in particular, theoretical methods: analysis and synthesis of scientific and methodical literature, methodological documents; generalisation of the results of scientific research; synthesis of scientific theories, approaches and conceptions. Considering the current state of training of future physical therapists for the use of health technologies, it is established that the development of appropriate pedagogical conditions is promising. Among the latter, the author identified the following: stimulating interest in the study of health technologies by conducting tours and organising communication with well-known instructors during the educational process; development of the cognitive basis for the use of health technologies during interactive lectures, work in microgroups, solving situational problems, building schemes, individual, and group health programmes; practical use of available theoretical knowledge in the process of classroom (role-playing games, mutual learning with further analysis of video materials) and quasi-professional (introduction of health technologies in educational practice) activities; introduction of an appropriate system for assessing the quality of training of future physical therapists for the use of health technologies in the educational process

Keywords: professional activity, self-education, realisation of professional functions, quality control of knowledge, competent specialists

Анна Віталіївна Фастівець

Полтавський інститут бізнесу міжнародного науково-технічного університету
36039, вул. Сінна, 7, м. Полтава, Україна

Педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії до використання здоров'язберігальних технологій

Анотація. В умовах значного погіршення здоров'я нації особливої актуалізації набувають питання, пов'язані з професійною підготовкою майбутніх фізичних терапевтів у вищих навчальних закладах. Саме тому не втрачає актуальності питання створення належних педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії до використання здоров'язберігальних технологій. Метою статті є аналіз ключових педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії до використання здоров'язберігальних технологій. Для досягнення мети було використано комплекс методів дослідження, зокрема, теоретичних: аналіз і синтез наукової та науково-методичної літератури, методичних документів; узагальнення та систематизації результатів наукових досліджень; синтез наукових теорій, підходів, концепцій. Зважаючи на наявний реальний стан підготовки майбутніх фізичних терапевтів до використання здоров'язберігальних технологій встановлено, що перспективною є розробка відповідних педагогічних умов. Серед останніх автором визначено такі: стимулювання інтересу до вивчення здоров'язберігальних технологій шляхом проведення екскурсій та організації спілкування з відомими інструкторами під час здійснення навчального процесу; формування когнітивної основи використання здоров'язберігальних технологій під час інтерактивних лекцій, роботи в мікрогрупах, розв'язання ситуаційних завдань, побудови схем, індивідуальних і групових здоров'язберігальних програм; практичне використання наявних теоретичних знань у процесі аудиторної (рольові ігри, взаємонавчання з подальшим аналізом відеоматеріалів) і квазіпрофесійній (впровадження здоров'язберігальних технологій на навчальній практиці) діяльності; введення відповідної системи оцінювання якості підготовки майбутніх фізичних терапевтів до використання здоров'язберігальних технологій у навчальний процес

Ключові слова: професійна діяльність, самоосвіта, реалізація професійних функцій, контроль якості знань, компетентні фахівці

ВСТУП

У сучасний період перед системою вищої освіти України, що знаходиться на етапі своєї сутнісної трансформації в реаліях глобалізованого суспільства XXI століття, нагальною стає проблема такої організації навчально-виховного процесу, ключовою домінантою якої є зорієнтованість на професійну підготовку майбутніх фахівців, компетентних, здатних до ефективної роботи, професійно мобільних і конкурентоздатних на ринку праці. В умовах значного погіршення здоров'я нації особливої актуалізації набувають питання, пов'язані з професійною підготовкою майбутніх фізичних терапевтів у вищих навчальних закладах. Зазначене передбачає таку організацію навчального процесу, що надає студентів права та можливості для вільного вибору власної освітньої траєкторії, що

відповідає рівневі його знань і вмінь, індивідуальним здібностям, можливостям і пізнавальним потребам. Усе, що зазначено вище, актуалізує питання створення належних педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії до використання здоров'язберігальних технологій.

Різним аспектам підготовки майбутніх фізичних терапевтів у вищих навчальних закладах присвячені дослідження Т. Шевчук, О. Сідельник [1], О. Марченко, В. Манжуловського, І. Лукасевич [2], Н. Бабич [3], В. Крупи [4] та ін. Автором сформульовані основні дефініції, обґрунтовано характеристики готовності фахівців з фізичної терапії, визначено педагогічні умови підготовки тощо. Водночас, ґрунтовний аналіз проблем у процесі підготовки фізичних терапевтів представлено у працях В. Крупа [4; 5], В. Зюзіна, Т. Зінченко [6] та ін.

Цінною для дослідження також є думка С. Тарасової про те, що сучасний стан потребує й підвищення рівня навчальних занять до квазіпрофесійного рівня задля спрощення адаптації студентів до подальшої професійної діяльності [7].

Разом з тим, Н. Бабич наголошує, що саме виробнича практика забезпечує отримання реальних умінь зі спілкування та роботи із тими верствами населення, що можуть бути одним із контингентів здійснення професійної діяльності. Окрім того, цінного досвіду студенти набувають у процесі отримання практичних умінь із проведення та розробки оздоровчої діяльності [8]. Водночас, варто зауважити, що сьогодні має місце недостатня розробленість теоретичних і методичних підвалин створення належних педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії до використання здоров'язберігальних технологій.

Метою статті є аналіз ключових педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії до використання здоров'язберігальних технологій. Відповідно до мети було поставлено такі завдання: на основі аналізу наукових джерел виявити недоліки, суперечності, а також перспективні напрями вдосконалення педагогічних умов підготовки майбутніх фізичних терапевтів до використання здоров'язберігальних технологій у професійній діяльності.

МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ

Для досягнення мети автором використано комплекс методів дослідження, зокрема, теоретичних: аналіз і синтез наукової та науково-методичної літератури, методичних документів, які дали змогу виявити наявні суперечності, сформулювати проблеми підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії до використання здоров'язберігальних технологій, а також знайти можливі шляхи їх вирішення; узагальнення та систематизації даних наукових досліджень, що дозволили сформувати теоретико-методологічну базу дослідження; синтез наукових теорій, підходів і концепцій – для виявлення умов формування майбутніх фахівців з фізичної терапії до використання здоров'язберігальних технологій.

Методологічними основами дослідження є:

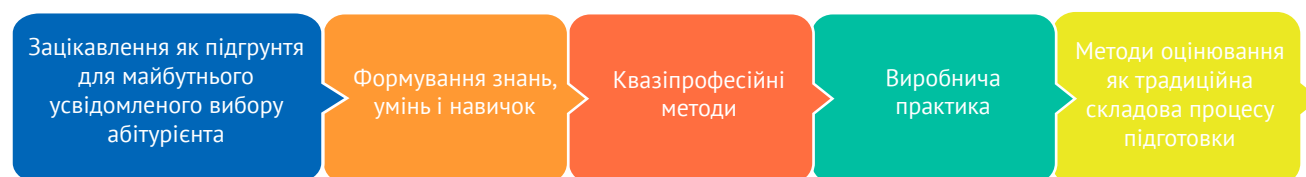

Рисунок 1. Професійні складові підготовки майбутніх фахівців із фізичної терапії

теорія наукового пізнання; гуманістична філософія освіти; принципи історизму у процесі аналізу педагогічних явищ і неперервності професійної освіти особистості; компетентнісне та системно-синергетичне розуміння соціальної природи особистості, специфіки людської діяльності, її детермінованості об'єктивними й суб'єктивними чинниками; загальнофілософські підходи до розуміння людини як найвищої цінності та самоцілі суспільного розвитку, творчої сутності особистості як суб'єкта й об'єкта власної життєдіяльності, пізнання і вдосконалення; положення педагогічної науки щодо розвитку особистості, її професійного становлення та самопізнання з урахуванням специфіки майбутньої професійної діяльності.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Педагогічні умови, що орієнтовані на розвиток майбутніх спеціалістів із фізичної терапії

Одним із найпоширеніших і найдієвіших засобів забезпечення якості навчання є педагогічні умови. На думку Л. Шуби, педагогічні умови є комплексом взаємозалежних, взаємодоповнюваних, взаємопов'язаних метою та смыслом спеціально розроблених компонентів, які охоплюють собою всіх суб'єктів навчально-виховного процесу [9]. С. Тарасова визначає педагогічні умови як сукупність необхідних чинників, що забезпечують успішну соціальну адаптацію студентів до майбутньої професійної діяльності [7].

Аналіз поданих підходів до визначення поняття «педагогічні умови» дає можливість сформулювати власне бачення терміна згідно з окресленою проблематикою. Отже, у дослідженні педагогічні умови – це відповідні педагогічні обставини, що сприяють або протидіють проявам педагогічних закономірностей, що спричинені дією зовнішніх і внутрішніх факторів. Відтак, виникає потреба у створенні та впровадженні таких педагогічних умов, що забезпечать повну та якісну підготовку фізичних терапевтів.

У результаті вивчення наукових джерел з питання професійної підготовки фахівців автором виокремлено кілька схожих поглядів. Зокрема, у значній частині досліджень процес підготовки будується на таких складових (рис. 1):

Зацікавлення як підґрунтя для майбутнього усвідомленого вибору абітурієнта. На переконання М. Левочки та Н. Гресь, формування прагнення студентів до навчання починається вже на перших заняттях шляхом встановлення соціальних контактів та ознайомлення майбутніх фахівців із професією (функції, вимоги, особливості та ін.). Головними умовами забезпечення стійкого інтересу до процесу підготовки є послідовне вивчення взаємопов'язаних дисциплін, гарантія реалізації принципу доступності та логічна послідовність, надання можливості для накопичення власних знань, умінь та уявлень щодо подальшої трудової діяльності через використання педагогічних форм і методів [10];

Формування знань, умінь і навичок – теоретичні знання є базисом професійної підготовки будь-яких фахівців, адже без володіння теорією неможливо усвідомити та зрозуміти ті чи інші положення, правила або структуру організації діяльності. Підготовлений студент – це озброєний теоретичними знаннями студент, який здатен самостійно (у групі або під керівництвом викладача) та усвідомлено виконати на занятті будь-які завдання з дисципліни, яку викладають. Установлення порядку вирішення проблеми дозволяє перейти теоретичним знанням у практичні вміння й навички. Отже, студент зі сформованими професійними знаннями, вміннями та навичками під час виробничої практики буде почувати себе більш впевнено, а при адаптації до умов закладу, де відбувається практика, встигає не лише втілювати програму практики, а й проявляти себе у вирішенні нестандартних ситуаціях. Отже, якісно закладені професійні знання, вміння та навички повною мірою забезпечать: конкурентоспроможних фахівців, які здатні вирішувати професійні завдання; володіють новітніми методами й засобами реалізації професійних функцій; швидко адаптуються і співпрацюють із колективом; постійно підвищують не лише власний рівень знань, умінь та навичок, а й сприяють використанню інноваційних засобів у колективі; спроможні до прийняття самостійних рішень та ін. [1];

Квазіпрофесійні методи – забезпечення навчання в умовах, наближених до професійних. На переконання багатьох науковців, процес фахового навчання сьогодні часто передбачає надання теоретичних знань, що ускладнює практичну реалізацію отриманих знань у майбутній професійній діяльності. Зокрема, А. Вербицький підкреслює необхідність створення необхідних умов для трансформації набутих знань, умінь і навичок у

засоби вирішення практичних проблем. Тому логічною є потреба інтенсифікації підготовки через забезпечення умов для перенесення теоретичних знань на практику під час аудиторного навчання за допомогою застосування квазіпрофесійних методів навчання (рольових ігор, проблемного навчання та ін.). Їхня доречність полягає в можливості підготовки студентів до вирішення нестандартних або екстремальних ситуацій без реального доступу до ризикованих умов. Внесення таких змін у процес навчання фахівців, на думку Р. Руденко, є засобом підвищення ефективності підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності. Окрім того, вирішення завдань сприяють розвитку колективних форм спілкування, що є соціально значимим [1; 11];

Виробнича практика як засіб надання студентам умінь і навичок самостійного ефективного вирішення професійних завдань в умовах трансформації та змін у суспільстві та соціумі. Наразі система організації навчального процесу ґрунтується на принципах безперервності, систематичності та формування професійної компетентності, що гарантує формування у студентів високого рівня загальних і професійних знань, умінь з трансформації накопичених знань у практичні дії, критичного мислення, здатності до ефективного пошуку інформації для оптимального вирішення професійних проблем. Генерування й розвиток названих характеристик, як стверджує низка дослідників, більш ефективні в умовах виробництва – під час практики. Така форма навчання сприяє вдосконаленню професійних здібностей студентів через самостійне виконання професійних завдань, використовуючи отримані під час навчання теоретичні знання і практичні навички в різноманітних ситуаціях, притаманних майбутній професійній діяльності фахівця [2; 3];

Методи оцінювання як традиційна складова процесу підготовки. Відомо, що наявність обґрунтованої системи контролю забезпечує вдосконалення процесу навчання через підвищення якості підготовки майбутніх спеціалістів. На думку В. Крупи, дієва система діагностики сприяє розвитку пізнавальної активності, виявленню недоліків і дефектів як у процесі підготовки фахівців, так і в отриманих знаннях окремих студентів, і є гарантом своєчасного корегування недовідених етапів підготовки. Разом з тим, оцінка визначає характеристики висококваліфікованих фахівців: формування та вдосконалення когнітивних функцій і мислення студентів, навичок самоосвіти й самонавчання, підвищення рівня відповідальності,

сприяє усвідомленню себе в професії, створює потребу неперервного підвищення рівня професійних знань, вмінь і навичок тощо. Важливим елементом сучасної професійної підготовки є потреба у здійсненні вимірів суб'єктивного досвіду майбутніх фахівців, тобто визначення рівня залишкових знань загальнопрофесійних дисциплін – основи для засвоєння знань інтегральних навчальних предметів [4].

Реалізація педагогічних умов у процесі формування навичок майбутніх спеціалістів

Допускаємо, що, якщо підґрунтям стануть встановлені характеристики, підвищення рівня якості підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії до використання здоров'язбережувальних технологій, то з'явиться можливість здійснювати підготовку за схожою схемою. Водночас, складовим компонентом зацікавлення вважаємо всі засоби, що сприяють усвідомленню професійної самовизначеності, інтересу до професії фізичного терапевта. Для реалізації зазначених завдань автор пропонує послуговуватися: екскурсіями, спілкуванням і заняттями з інструкторами здоров'язбережувальних технологій та ін.

Наступна характеристика має на меті забезпечення наповненості професії загальними, загальнопрофесійними та професійноспрямованими знаннями, уміннями й навичками. Для вирішення такого завдання логічним буде використання різних форм лекцій (прес-конференцій, інтерактивних лекцій) і практичних завдань (наприклад, створення

групових та індивідуальних програм оздоровлення).

Квазіпрофесійні методи – навчання в обставинах, наближених до професії, головним завданням яких є полегшення адаптації студента до початку трудової діяльності. Однією з головних рекомендацій є проведення занять у малих групах, а також здійснення відеозйомки з подальшим аналізом отриманого матеріалу, а також взаємонавчання.

Одним із найголовніших методів формування готовності є виробнича практика. Для якісної підготовки майбутніх терапевтів до використання здоров'язбережувальних технологій доцільним є реалізація цього методу з метою трансформування теоретичних знань у практичні у ході проходження студентами виробничої практики в оздоровчо-реабілітаційних закладах. Тут підготовка буде проходити під час занять із інструктором, а також у ході самостійного здійснення окремої частини чи цілого оздоровчого тренування.

Методи оцінювання – для забезпечення своєчасного контролю та корегування процесу навчання (тести, опитування, експертна оцінка). Вони слугують сформуванню адекватної самооцінки, самоконтролю та самосприйняттю в майбутнього фізичного терапевта.

Аналіз зазначених вище тверджень дозволяє виокремити такі педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії до використання здоров'язбережувальних технологій у подальшій професійній діяльності (рис. 2):

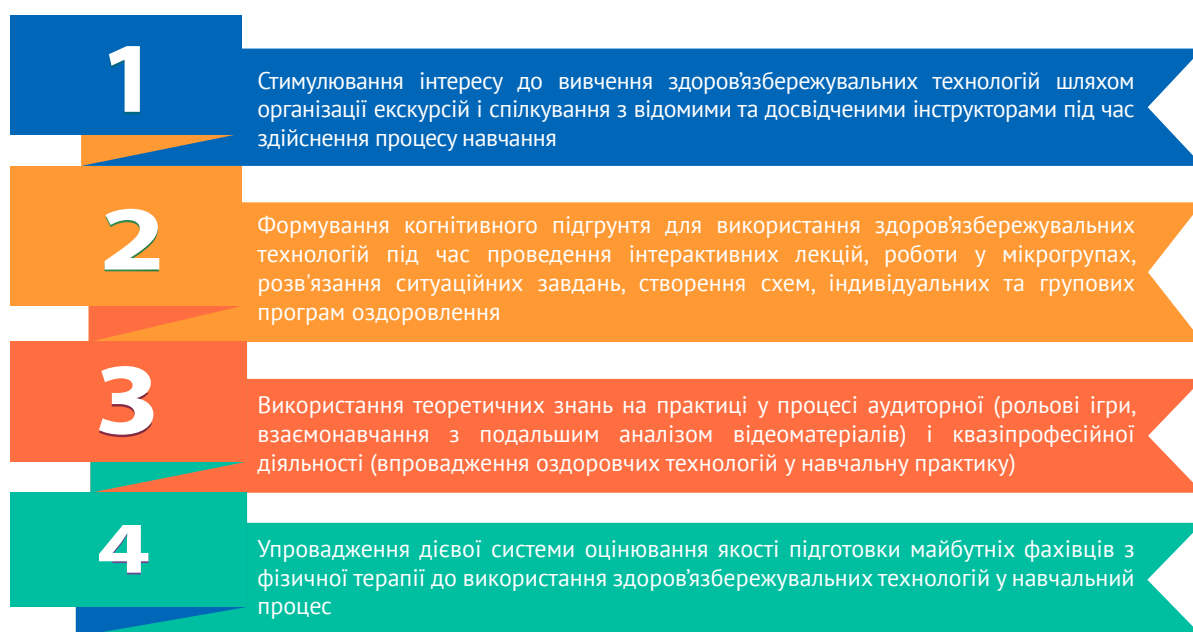

Рисунок 2. Педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців із фізичної терапії

Реалізація першої педагогічної умови, за авторським задумом, відбувається на базі діяльничного підходу, концепцій проблемного та колективного способу навчання. Названі вище наукові засади є засобами забезпечення стійкого інтересу до освоєння професії. Реалізація цього завдання забезпечується можливістю майбутнього фахівця з фізичної терапії спробувати себе на різних ієрархічних щаблях: у ролі тієї людини, яка навчає; як частину загальної групи; у ролі експерта при оцінці іншого та ін. Практика показує, що майбутні фізичні терапевти, починаючи навчання в закладі вищої освіти, часто не мають достатньої мотивації до засвоєння знань і формування необхідних умінь, зокрема вмінь з використання здоров'язбежувальних технологій.

Під час здобуття вищої освіти, студенти стикаються з низкою проблем, що пов'язані з певними фаховими вимогами. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що для вирішення цієї проблеми дієвим шляхом є формування позитивної мотивації до оволодіння майбутньою професією. Формування мотивів є засобом забезпечення інтересу до освіти та професійної діяльності, адже, як відомо, у багатьох студентів поступово зникає інтерес до навчання [12].

Необхідною умовою появи інтересу та мотивації є обов'язковий вияв у майбутніх фізичних терапевтів протягом навчання самостійності та ініціативності. Активна пошукова діяльність, новизна й різноманітність матеріалів – найпростіші засоби зацікавлення та підтримки інтересу під час процесу підготовки. Різносторонність і новизна завдань є чинником, що викликають бажання до навчання. Процес пізнання має спиратись на вже наявний базис інформації, адже використання сформованих знань, умінь і навичок є найголовнішою умовою виникнення інтересу. Емоційне забарвлення – це необхідний фактор формування бажання отримувати професійні знання, цьому сприяє зміна психології сучасної молоді – поєднання розумового з емоційним [13].

Забезпечення формування інтересу до подальшої професійної діяльності є можливим у випадку впровадження у навчальний процес таких методів, як навчально-ознайомлювальні та виробничі (через організацію спілкування із провідними інструкторами) екскурсії. Вибір вказаних засобів підкріплюється тим, що вони поєднують різноманітні методи навчання, до яких належать: індуктивний і дедуктивний, методи моделювання та узагальнення тощо.

Екскурсія не лише забезпечує появу стійкого

інтересу до навчання, а також є методом розширення кругозору, конкретизації знань і формування професійних інтересів. Вона спрямована на розвиток пізнання, самоосвітню діяльність та відіграє важливу роль у професійній орієнтації. Відомо, що під час екскурсій демонстрація, на відміну від розповіді, є провідною, а тому кожна окрема думка завжди підкріплюється певним візуальним компонентом, а можливість вивчення окремих елементів екскурсії, залежно від уподобань, сприяє реалізації індивідуального підходу. Екскурсія є комплексним методом, адже тут поєднані методи навчання та виховання.

Екскурсії забезпечують синхронність процесів виховання й навчання, що веде до одночасного формування у студентів уявлення про професію, поглиблення знань і розвиток особистісних якостей. Ефективність вибраних засобів передбачає наявність у їхньому змісті практичної складової, а когнітивний підхід – підвищення і вдосконалення рівня підготовки через використання вже існуючих знань. Головним завданням вищої освіти є забезпечення формування адекватного та об'єктивного уявлення майбутньої професійної діяльності.

Через ситуативність і соціономічність професії фізичного терапевта, аналіз різноманітних форм наукового знання виявив потребу у використанні когнітивного підходу як теоретичного підґрунтя забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців. Зважаючи на характерні особливості визначеного підходу, автором було констатовано, що передумовою отримання якісної підготовки є формування когнітивної основи – професійних знань, умінь і навичок, які спираються на мотивацію до діяльності, особистісні ознаки та етично-моральні якості. Знання – це результат пізнання, відомості з певної галузі науки й діяльності. Процес формування знань має вигляд системи, що поступово нарощує взаємопов'язані думки, поняття та результати дій [14].

Отримання теоретичних знань є засобом впливу на процеси й мають практичне значення в реальності. Вони обов'язково повинні бути відтворюваними, тобто функціональними. Для формування знань необхідне поступове накопичення, завдяки чому утворюється певна система. Наявність такої структури є чинником, що забезпечує швидке орієнтування в існуючих знаннях, уміннях і навичках, а також якісні варіанти вирішення проблеми [15]. Отримані знання мають стати міцним підґрунтям для виконання професійних завдань і розв'язання проблем, а також слугувати базисом майбутньої професії.

Формування професійної компетентності майбутніх спеціалістів у процесі навчання

Ще одним чинником якісної підготовки є рівень сформованості такої частини когнітивних здібностей, як професійні навички. Навичка – це

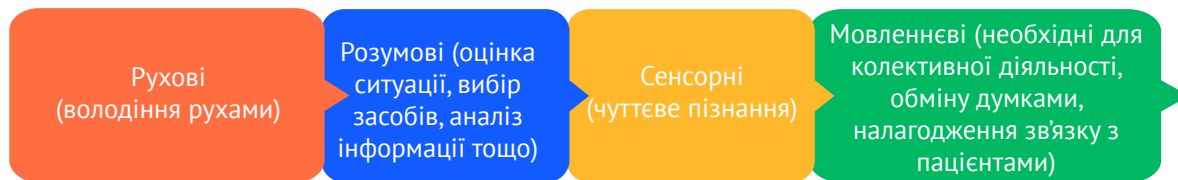

Рисунок 3. Професійні навички майбутніх фахівців із фізичної терапії

Формування професійних навичок базується на положенні діяльнісного підходу про надання інформації або результату у неповному вигляді, процес пошуку шляхів вирішення поставленої проблеми студентами повинен відбуватися самостійно. Відомо, що для навичок, розвинених на високому рівні, характерним є подальше ослаблення. Для того, щоб не допустити цього, необхідно системно використовувати систематичні квазіпрофесійні методи, прогнозувати власні результати та свідомо виробляти необхідні навички. Якісне використання знань, вмінь і навичок в умовах, які досить швидко змінюються, забезпечується формуванням у майбутніх фахівців з фізичної терапії певних професійних умінь. Професійні уміння набуваються завдяки використанню вправ, що наближені до реальних умов професійної діяльності, систематичного ускладнення рівня завдань і якісної теоретичної та практичної підготовки.

Останнім етапом у створенні когнітивної основи є вивчення та засвоєння раціональних засобів послугоування знаннями, уміннями та навичками в професійній діяльності. Адже найвищим проявом професійної майстерності є можливість застосування набутих знань на практиці [16]. Варто зазначити, що процес формування когнітивних основ найбільш інтенсивно відбувається в умовах групової взаємодії та за наявності структурованого контролю отриманих знань. Такий вид накопичення професійних знань можливий завдяки сформованій мотивації до оволодіння майбутньою професією.

Взаємообмін думками сприяє більш швидкому взаємопорозумінню й налагодженню взаємовідносин як між самими фахівцями, так і в системі «фізичний терапевт-пацієнт». З цього погляду, досить важливим стає розвиток у студентів самостійного мислення, навичок формулювання думок, а також уміння знаходити рішення в нестандартних ситуаціях, які можуть виникнути в

автоматизована дія, компонент усвідомленої діяльності. Набута навичка є запорокою виконання професійних завдань із високими кількісними та якісними показниками. До найважливіших і взаємопов'язаних навичок належать (рис. 3):

процесі практики чи під час здійснення професійної діяльності.

Вищезазначені положення пропонуємо впроваджувати у процес навчання шляхом застосування таких засобів: інтерактивних занять, інноваційних лекцій, роботи в мікрогрупах, проєктного методу (розробки індивідуальних та групових програм оздоровлення, розв'язання ситуаційних завдань, побудови схем та ін.). Підґрунтям для впровадження педагогічної умови практичної реалізації теоретичних знань в аудиторній та квазіпрофесійній діяльності є діяльнісний підхід, концепції проблемного й колективного способу навчання. Зміст названих наукових засад втілює головну мету навчання – формування професійної готовності за умови дії педагогічного принципу «зв'язок навчання із життям». Загальновідомо, що традиційний підхід «знання – вирішення завдання» не здатний сформулювати у студентів практичних навичок, оскільки тут відсутні пошуковий і пізнавальний компоненти.

Теоретичні знання – основа для прикладної праці, яка є засобом більш глибокого засвоєння отриманої інформації, оскільки опанування знаннями спрощується при розумінні користі та сфери їхнього застосування в повсякденному житті. Суспільство, наголошуючи на важливості поєднання навчання з життям, вимагає від процесу підготовки стимулювати студентів до використання отриманих знань у повсякденному житті, реалізувати теорію на практиці [17]. Відповідно до положень філософії, психології та педагогіки, ефективність і якість набутих знань підтверджується та водночас перевіряється практикою. Формування особистості також тісно взаємопов'язані з практикою, адже індивідуальність із давніх часів формувалася в процесі залучення людини до трудового процесу.

Навчання професії фізичного терапевта обов'язково повинне передбачати зв'язок між

життям і знаннями. Вдосконалення знань, умінь і навичок відбувається завдяки попиту соціуму на реабілітаційні послуги. Навколишня діяльність є

одним із джерел знань. Головним чинником забезпечення дій суб'єктів навчання є наявність таких положень (рис. 3) [17]:

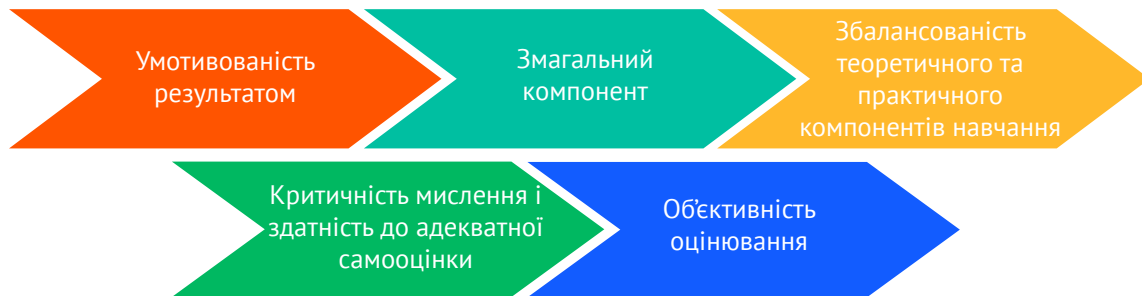

Рисунок 4. Основні складові навчальної діяльності студентів

Найкращим засобом реалізації зв'язку теорії та практики є проблемно-пошукові й дослідницькі завдання, а отже, для виконання зазначеної умови пропонуємо використовувати ділові ігри, взаємне навчання з наступним аналізом відеоматеріалу та впроваджувати практичне втілення здоров'язбережувальних технологій на виробничій практиці.

Кожен цикл професійної підготовки має завершуватися певною формою контролю – визначення, обліку, перевірки результатів діяльності студентів. Тому вважаємо за доцільне впровадити порядок оцінювання якості підготовки майбутніх фізичних терапевтів до використання здоров'язбережувальних технологій у систему їхньої професійної підготовки як четверту педагогічну умову. Головною функцією оцінювання є визначення ступеня сукупності дій здобувача освіти, які спрямовані на порівнянні рівня якості запланованих та отриманих результатів діяльності, а також, у разі потреби, корекцію чи розробку іншого способу досягнення мети професійної підготовки.

Оцінка знань є засобом організації зворотного зв'язку з майбутніми фізичними терапевтами. Завдяки процедурі оцінювання досягнень тих, хто навчається, створюється певна система управління діяльністю здобувачами вищої освіти. Контроль якості знань є одним з основних компонентів оцінки підготовки, частиною системи освіти та процесу формування особистості. Об'єктивної оцінки (кількісної та/або якісної) потребує кожен суб'єкт процесу підготовки, адже вона є засобом визначення подальшого напрямку дії тих, хто навчається [18].

Центральною метою використання системи оцінки в підготовці майбутніх фізичних терапевтів є з'ясування того, наскільки якісно проходить процес підготовки. Дані про отримані результати

після проведення оцінювання знань, умінь або навичок студентів є ключовими показниками сформованості готовності до виконання окремих професійних функцій, чи оволодіння професією загалом.

Запровадження системи оцінювання як педагогічної умови підготовки майбутніх фізичних терапевтів до використання здоров'язбережувальних технологій підкріплюється потребою визначення рівня необхідних компетенцій, перевірки та оцінки рівня отриманих здібностей, якості надання освітніх послуг, виявлення відповідності засобів навчання прогнозованим результатам, формування мотивації до самоосвіти та подальшого навчання, розвитку творчого підходу до вирішення професійних завдань, встановлення рівня ефективності самостійної роботи, забезпечення формування якісного рівня набутих знань і досвіду.

Головною утворенні системи оцінки є необхідність забезпечення повноти та об'єктивності визначення результатів підготовки. Доцільним є встановлення чітких критеріїв оцінки, використання об'єктивних засобів контролю. Також контроль має бути систематичним, усебічним, стимулюючим. Система контролю ґрунтується на ідеї компетентнісного підходу до можливості об'єктивної кількісної оцінки рівня якості готовності за аргументованими цільовими орієнтирами освіти.

ВИСНОВКИ

Отже, міркування, наведені в даній статті, є підставою для висновку про те, що підготовка майбутніх фізичних терапевтів до використання у професійній діяльності здоров'язбережувальних технологій стане більш ефективною у разі створення таких педагогічних умов:

- стимулювання інтересу до вивчення здоров'язбережувальних технологій шляхом організації екскурсій і спілкування з досвідченими інструкторами під час здійснення процесу навчання;
- формування когнітивного підґрунтя для використання здоров'язбережувальних технологій під час проведення інтерактивних лекцій, роботи в мікрогрупах, розв'язання ситуаційних завдань, побудови схем, а також індивідуальних та групових програм оздоровлення;
- використання отриманих теоретичних знань під час практичної аудиторної (рольові ігри, взаємне навчання з подальшим аналізом відеоматеріалів) і квазіпрофесійної (використання оздоровчих технологій у ході навчальної практики) роботи;
- запровадження ефективної системи оцінки якості рівня підготовки майбутніх фізичних терапевтів до використання здоров'язбережувальних технологій у навчальний процес.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Шевчук Т.В., Сідельник О.П. Практична підготовка студентів вищих навчальних закладів як невід'ємна детермінанта формування їхніх професійних компетенцій. *Науковий вісник НЛТУ України. Серія економічна*. 2017. Вип. 27(2). С. 189–193.
- [2] Марченко О., Манжуловський В., Лукасевич І. Теоретичні й методичні аспекти підготовки студентів-реабілітологів для проведення клінічної практики у хірургічній клініці. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2011. № 3. С. 55–58.
- [3] Бабич Н.Л. Організація та зміст практичної підготовки бакалаврів напряму «Здоров'я людини». *Наука і освіта*. 2013. № 4. С. 60–63.
- [4] Крупа В.В. Аналіз стану проблеми підготовки майбутніх фахівців фізичної реабілітації у педагогічній теорії та практиці. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. Хмельницький: ХІСТ, 2012. № 6. С. 82–86.
- [5] Зюзін В.О., Зінченко Т.М. Професійна підготовка фахівців фізичної реабілітації в сучасних умовах освіти. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. Серія: Екологія. 2012. Т. 179, Вип. 167. С. 113–115.
- [6] Тарасова С.М. Педагогические условия, обеспечивающие эффективность социальной адаптации студентов-педагогов к профессиональной деятельности. *Вектор науки Тольяттинского государственного университета. Серия: Педагогика, психология*. 2012. № 4(11). С. 292–297.
- [7] Бабич Н.Л. Організація та зміст практичної підготовки бакалаврів напряму «Здоров'я людини». *Наука і освіта*. 2013. № 4. С. 60–63.
- [8] Шуба Л.В. Формування рухових умінь та навичок учнів початкової школи у процесі занять великим тенісом: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Харків, 2011. 20 с.
- [9] Фастівець А., Хоменко П., Шапаренко І. Концептуальні підходи до дослідження проблеми професійної підготовки фахівців з фізичної терапії. *Wiadomosci Lekarskie*. Tom 2018, LXXI, nr 3 cz II. P. 781–786.
- [10] Ділова (рольова) гра як сучасна форма семінарського заняття в системі післядипломної підготовки лікарів за фахом «Лікувальна фізкультура та спортивна медицина» / В.О. Малахов та ін. *Проблеми безперервної медичної освіти та науки*. 2016. № 4. С. 16–22.
- [11] Тригуб І.П. Мотивація студентів як один із основних факторів успішної професійної підготовки. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологія». 2014. Вип. 48. С. 315–318.
- [12] Лучанінова О., Сталь І. Проблема мотивації студентів ВТНЗ до навчально-професійної діяльності. *Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД: матеріали I міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Переяслав-Хмельницький, 26–28 лютого 2012 р.)*. Переяслав-Хмельницький, 2012. С. 179–180. URL: http://neasmo.org.ua/zbirnik_final_02_2012.pdf (дата звернення: 05.06.2020).
- [13] Белікова Н.О. Підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності: теорія та методика: монографія. Київ: ТОВ «Козарі», 2012. 584 с.

- [14] Верховська М.В. Психолого-педагогічні основи формування здорового способу життя студентів ЗВО у процесі занять з фізичного виховання засобами фізкультурно-оздоровчих технологій. *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету: Педагогічні науки*. 2013. № 4. С. 17–22.
- [15] Исаев Е.И. Педагогическая психология: учебник для академического бакалаврата. Москва: Юрайт, 2012. 347 с.
- [16] Зайченко І.В. Педагогіка: підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ: Ліра-К, 2016. 608 с.
- [17] Еренкова В.М. Самоконтроль как средство формирования адекватной самооценки учебной деятельности студентов на учебных занятиях по истории. Белгород, 2016. 14 с.
- [18] Базильчук О.В. Структура готовності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до роботи з відновлення здоров'я спортсменів. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2016. Вип. 3(2). С. 23–26.

REFERENCES

- [1] Shevchuk, T.V., & Sidelnyk, O.P. (2017). Practical training of students of higher educational institutions as a key determinant of completing their professional competences. *Scientific Bulletin of UNFU of Ukraine. Economic Series*, 27(2), 189-193.
- [2] Marchenko, O., Manzhulovskiy, V., & Lukasevych, I. (2011). Theoretical and methodical aspects of rehabilitation students training for clinical practice at surgeon clinic. *Theory and Methodic of Physical Training and Sports*, 3, 55-58.
- [3] Babych, N.L. (2013). Organization and content of practical training of bachelors of “Human health” school. *Science and Education*, 4, 60-63.
- [4] Krupa, V.V. (2012). Analysis of state of the problem of training of future physical rehabilitation specialists in theory and practice. *Collection of Scientific Works of the Khmelnytsky Institute of Social Technologies of the University of Ukraine*, 6, 82-86.
- [5] Ziuzin, V.O., & Zinchenko, T.M. (2012). Professional training of physical rehabilitation specialists under modern conditions of education. *Scientific works of the Chornomorsk Petro Mohyla State University of complex “Kyiv-Mohyla Academy”*, 167, 113-115.
- [6] Tarasova, S.M. (2012). Pedagogical conditions which ensure the effectiveness of social adaptation of pedagogical students for professional activity. *Science Vector of Togliatti State University. Series: Pedagogy, Psychology*, 4(11), 292-297.
- [7] Babych, N.L. (2013). Organization and content of practical training of bachelors of “Human health” school. *Science and Education*, 4, 60-63.
- [8] Shuba, L.V. (2011). *Formation of motion skills of pupils of primary school in process of tennis training* (Doctoral thesis, V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine).
- [9] Fastivetz, A., Khomenko, P., & Shaparenko, I. (2018). Conceptual approaches to the investigation of the problem of professional training of physical therapy specialists. *Wiadomosci Lekarskie*, LXXI, 781-786.
- [10] Malakhov, V.O. (2016). Business (role) play as modern form of seminar in the system of postgraduate training of doctors of specialty “Medical physical training and sports medicine”. *Problems of Continuous Medical Education and Science*, 4, 16-22.
- [11] Tryhub, I.P. (2014). Motivation of students as one of the main factors of successful professional training. *Scientific Proceedings of the National University of “Ostroh Academy”. “Philology” Series*, 48, 315-318.
- [12] Luchaninova, O., & Stal, I. (2012). Problem of motivation of HTEE students in educational and professional activity. In *Problems and perspectives of development of science at the beginning of third millennium in the CIS countries: Materials of I International scientific and practical conference* (pp. 179-180). Pereiaslav-Khmelnytskyi.
- [13] Bielikova, N.O. (2012). *Training of future physical training specialists for health-preserving activity: Theory and practice*. Kyiv.

-
- [14] Verkhovska, M.V. (2013). Psychological and pedagogical basis of formation of healthy lifestyle of HEE students in process of physical training lessons with physical training and recreational technologies. *Collection of Scientific Papers of Berdiansk State Pedagogical University: Pedagogical Sciences*, 4, 17-22.
 - [15] Ysaev, E.Y. (2012). *Pedagogical psychology*. Moscow: Yurayt.
 - [16] Zaichenko, I.V. (2016). *Pedagogy*. Kyiv: Lira-K.
 - [17] Erenkova, V.M. (2016). *Self-control as a mean of formation of adequate self-estimation of educational activity of students at history lessons*. Belhorod.
 - [18] Bazylchuk, O.V. (2016). Structure of readiness of future physical rehabilitation specialists for the work on recovery of health of sportsmen. *Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 15: Scientific and Pedagogical Problems of Physical Culture (Physical Culture and Sports)*, 3(2), 23-26.